

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kárméri Kázmér*
Cím: *A pesti görög egyház*

Forrás: *Vinogradok*

Bzr 1919. 1. 12

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

323.1(439Bp)(=89.9)

Hely

Idő

" 1919 "

Személy

Helyszám

281.98 "1919"

A pesti görög egyház

A szelid és sápadt Petőfi-téren áll egy ódon, patinás templom, amelynek fakó falai, vén vasrácsai, pókhálós ablakai évszázados időkről beszélnek. A mult minden rogyant rekvizituma ott bágyad a többi régi házak közé ékelt épületen, amelynek csupán kecses és finoman ivelő tornyai mutatják, hogy itt egy felekezeti dicséri az Urat. A tér valamennyi pontján friss élet pezsdül, a környéken roppant léptekkel halad a fejlődés, új intézmények keletkeznek, csak ez a ház dacol az idővel, csak itt rekedt meg minden. A templom és a mellette lévő boltíves ház a budapesti görög keleti görög és macedón-oláh egyházközség tulajdonát képezi. A régi, kalmárkodó görögök és macedónok alapították az egyházat, amely valaha nagy faktor volt Magyarországon és annak tagjai komoly vezetőserepet játszottak a politikai és társadalmi életben. Az idők folyamán az egyház tökéletesen elnéptelenedett, a magyarországi görögök és macedónok kihaltak és ma alig néhány ember hallgatja a görög nyelven pergő istentiszteletet, alig néhány ember tartozik az egyház kötelekébe, amely horribilis ingó- és ingatlanvagyon fölött rendelkezik.

A macedónok és görögök a régi törökvilág idejében telepedtek meg a Duna-Tisza között és itt folytatni keztek őseik mesteriségét: kalmárkodtak. A görögök nagy kereskedéseket, áruházakat létesítettek, parcel-

lázásokat eszközöltek és valamennyien jelentékeny gazdaságra tettek szert. Az idegenből ideszakadt és itt hamarosan pénzügyi kapacitásokká avanzsált görögök azonban az idők folyamán leszorultak a vezető helyekről. Keletkezett egy fürgébb, szaporább és erősebb kereskedői osztály, amely a maradi macedónokat és primitív eszközökkel dolgozó görögöket teljesen elnyomta, később valósággal megfojtotta, úgy, hogy végérvényesen letűntek a Bialtoról. A görögök megsemmisítéséhez hozzájárult az is, hogy családi életük meddő maradt. A vagyont alapító ős után rendszerint alig maradt egy-két utód, akik nem siettek a nőüléssel és így lassan kihaltak.

Annak dacára, hogy az idő kegyetlenül végigszáguldott a magyarországi görögök felett, egyházuk fennmaradt és mai napig is létezik. Érdekes, hogy a magyarországi görög egyház a konstantinápolyi archimandrita alá tartozik és papot most is a török fővárosból küldenek Budapestre. A görög egyház jelenlegi lelkésze: Orphanides Antimosz ugyancsak Konstantinápolyból jött Magyarországra.

Kíváncsiak voltunk arra, mennyien látogatták a görög templomot, milyen az istentisztelet, van-e sok hive az egyháznak és tölt-e be valami hivatást az egyház jelenleg Budapesten. Meghallgattam egy istentiszteletet, amelyen szerénységgel kívül még négy egyszerű nő és két apró gyerek volt jelen. A pap klasszikus görög nyelven prelegált,

hosszu énekes imádságot mondott, amit a néhány hívő komoly ájtatossággal hallgatott. Az istentisztelet után felkerestem Orphanides Antimosz lelkészt, aki ekkor már fakult főlíániok, időtépelt, sárgult, iromba nagy könyvek közé temetkezve dolgozott. Magyarul mutatkoztam be és adtam elő jövedelem célját, amire a morózus egyházi férfit haragosan jelentette ki, hogy egyetlen szót se tud magyarul, ellenben németül hajlandó beszélni.

Mindenekelőtt azt kérdeztem a görög keleti egyház furcsa nevű lelkésztől:

— Van-e sok hive az egyháznak?

— Hála istennek egyházunknak nagyon sok hive van és a templomot sokan látogatják.

— Kérem, én most jövök az istentiszteletről, amelyen még tíz ember se volt jelen. Lenne szíves megmondani, mikor vannak olyan sokan.

— Nekem nincs időm önnel vitatkozni egyházunkról, — dühösködött a pap.

— Csupán felvilágosításokat kérek.

— Nem tartozik az egyház ügye a nyilvánosság elé.

Az egyoldaluan befejezett beszélgetés után eltávoztam a parókiáról és más, az ügyeket jól ismerő emberektől kértem felvilágosítást.

Megtudtam, hogy a budapesti görög keleti görög és macedón oláh egyháznak összesen alig van néhány hive, ezzel szemben igen nagy vagyon fölött rendelkezik. Nyári időkben a téren játszó gyermekeket szok-

ták becsalogatni a templomba, hogy valaki jelen legyen az istentisztelet alkalmával. Megtörtént már az is, hogy ünnepnapon a miséző papon, feleségén és az egyházfin kívül senki se ült a padsorokban. Budapesten és az országban ma már igen kevés görög család van. Az egyház nem fejt ki semmiféle humánus vagy más társadalmi munkásságot, mindössze a görög hitre térőknek juttat néhány száz koronácskát. Az egyháznak Budapesten a Petőfi-tér és a Régi posta-utca sarkán van egy hatalmas bérháza, ezen kívül még több ingatlan: házak, földek felett rendelkezik. Készpénz és értékpapír állománya több millió koronát képvisel.

Budapesten ma alig néhány görög család él, ezek legtöbbször igen gazdag. Az elhunyt görögök vagyonuk abszolút részét az egyházra hagyták. Beszéltem egy idős görög emberrel, aki büszkén mondotta:

— A görögkeleti egyház Magyarországon akkor is fenn fog állani, ha egyetlen hive se lesz. Hadd hirdesse a templom, hogy itt valaha görögök és macedónok éltek, akiket mesterségesen pusztítottak el.

— A tömérdék vagyonból miért nem támogatnak senkit se?

— Minek? Nincs kit támogatnunk. Csak gyűljenek a milliók, egyszer szükség lesz rá. Talán nincs is messze az idő, amikor ismét megkezdhetjük akciónkat.

Még ki fog tudódni, hogy Magyarországon a görögök és macedónok is elnyomatásban (?) éltek. Azt hisszük, nem ártana, ha az egyházak ügyével megbízott kormánybiztos vizsgálatot tartana a budapesti görögkeleti görög és macedón-oláh egyházban és megállapítaná: mit csinálnak a begyűlt milliókkal és szükség van-e néhány ember részére egyházat fenntartani?

Kázméri Kázmér